

Bruxelles, 15. travnja 2019.
(OR. en, de)

Međuinstitucijski predmet:
2016/0280(COD)

7986/19
ADD 1 REV 2

CODEC 814
PI 61
RECH 196
EDUC 183
COMPET 290
AUDIO 54
CULT 59
DIGIT 66
TELECOM 152

NAPOMENA O TOČKI „I/A”

Od: Glavno tajništvo Vijeća
Za: Odbor stalnih predstavnika / Vijeće

Predmet: Nacrt DIREKTIVE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA o autorskom pravu i srodnim pravima na jedinstvenom digitalnom tržištu i izmjeni direktiva 96/9/EZ i 2001/29/EZ (**prvo čitanje**)
– donošenje zakonodavnog akta
– izjave

Zajednička izjava Nizozemske, Luksemburga, Poljske, Italije i Finske

Ciljevi ove Direktive bili su unaprjeđenje dobrog funkcioniranja unutarnjeg tržišta te poticanje inovacija, kreativnosti, ulaganjâ i proizvodnje novog sadržaja, među ostalim i u digitalnom okruženju. Potpisnici podržavaju te ciljeve. Digitalne tehnologije radikalno su izmijenile način proizvodnje i distribucije sadržaja, kao i način pristupa sadržaju. Zakonodavni okvir treba odražavati i usmjeravati te promjene.

Međutim, smatramo da se konačnim tekstom Direktive navedeni ciljevi ne ostvaruju na odgovarajući način. Smatramo da Direktiva u sadašnjem obliku predstavlja korak unatrag za jedinstveno digitalno tržište, a ne korak unaprijed.

Ponajviše žalimo što se Direktivom ne postiže ravnoteža između zaštite nositelja prava i interesa građana te trgovačkih društava EU-a. Stoga postoji rizik da će se njome otežati inovacije, umjesto da ih se potiče, te da će imati negativan učinak na konkurentnost europskog jedinstvenog digitalnog tržišta.

Nadalje, smatramo da Direktivi nedostaje pravna jasnoća, što će dovesti do pravne nesigurnosti brojnih dionika i čime se može zadirati u prava građana EU-a.

Stoga ne možemo izraziti svoju suglasnost s predloženim tekstom Direktive.

Izjava Estonije

Estonija je uvijek podupirala cilj Direktive, odnosno bolji pristup internetskom sadržaju, funkcioniranje ključnih iznimaka u digitalnom i prekograničnom okruženju te bolje i uravnoteženo funkcioniranje tržišta autorskih prava.

Međutim, Estonija smatra da se konačnim tekstom Direktive ne postiže dostatna ravnoteža između različitih interesa u svim aspektima.

Nadalje, u Estoniji su nedavno održani parlamentarni izbori te naša nova vlada i parlament nisu mogli iznijeti svoje stajalište o konačnom kompromisnom tekstu.

Izjava Njemačke

1. Njemačka savezna vlada slaže se s Prijedlogom direktive o autorskom i srodnim pravima na jedinstvenom digitalnom tržištu (u daljnjem tekstu: „Direktiva”), kako je sadržan u kompromisnoj verziji proizašoj iz trijaloga od 13. veljače 2019., jer bi se navedenom reformom općenito provele hitno potrebne prilagodbe zastarjelog europskog pravnog okvira, kao što su odredbe o rudarenju tekstova i podataka, nedostupnim djelima ili ugovornom pravu za umjetnike i umjetnice.

2. Savezna vlada istodobno izražava žaljenje jer nije bilo moguće postići dogovor, koji bi općenito bio prihvatljiv svim stranama, o konceptu odgovornosti platforma za učitavanje podataka u vezi s autorskim pravima. Suglasnost o tome da bi stvaratelji sadržaja trebali biti uključeni u iskorištavanje svojih sadržaja na platformama za učitavanje podataka doduše i dalje postoji. No, osobito obveza predviđena člankom 17. Direktive o osiguravanju trajnog uklanjanja („stay down”) zaštićenih sadržaja izaziva ozbiljnu bojazan, kao i široke kritike u njemačkoj javnosti, zbog rješenja koje će vjerojatno biti primijenjeno, a koje će se temeljiti na algoritmima (*upload filter*). Glasovanje u Europskom parlamentu 26. ožujka 2019. također je otkrilo veliki jaz između pristaša i kritičara.
3. Naši naponi usredotočeni su na umjetnike i umjetnice, autore i autorice te, naposljetku, na sve stvaratelje sadržaja koji se posve prirodno koriste novim alatima koje digitalizacija i umrežavanje pružaju za kreativno stvaralaštvo. Pritom zaštita kreativnih usluga na internetu, zajedno s odgovarajućom naknadom za stvaratelje sadržaja, naravno nije upitna za saveznu vladu.
4. Europska komisija obvezna je prema članku 17. stavku 10. voditi dijalog sa svim relevantnim dionicima radi izrade smjernica za primjenu članka 17. Tom se odredbom izričito zahtijeva očuvanje ravnoteže između temeljnih prava i mogućnosti da se zaštićeni sadržaji rabe u okviru zakonskih ovlaštenja na platformama za učitavanje podataka. Stoga savezna vlada pretpostavlja da se taj dijalog temelji na osiguravanju primjerene naknade za stvaratelje sadržaja, sprečavanju „filtera za učitavanje” (*upload filter*) kad god je to moguće, jamčenju slobode izražavanja i zaštiti prava korisnika. Savezna vlada polazi od toga da će taj dijalog rezultirati dogovorom o jedinstvenoj provedbi u cijeloj Uniji jer rascjepkana provedba u smislu 27 nacionalnih varijanti ne bi bila uskladiva s načelima europskog unutarnjeg digitalnog tržišta. Savezna vlada sudjelovat će u tome dijalogu na temelju ove izjave.

5. U mjeri u kojoj takvo što uključuje primjenu tehničkih rješenja nužno je poštovati zahtjeve u pogledu zaštite podataka iz Opće uredbe o zaštiti podataka, a Europska unija trebala bi poticati razvoj tehnologija otvorenog koda s otvorenim programskim sučeljima (API). Softver otvorenog koda jamči transparentnost, dok se otvorenim programskim sučeljima osiguravaju interoperabilnost i normizacija. Platforme s dominantnom prisutnošću na tržištu mogu se na taj način spriječiti u tome da svoju tržišnu moć dodatno utvrde zahvaljujući svojoj široko prihvaćenoj tehnologiji filtriranja. Istodobno je nužno da Europska unija razvije koncepte kako bi javnim i transparentnim postupcima za prijavu djelovala protiv situacije u kojoj se registar autorskih prava *de facto* nalazi u rukama platformi s dominantnom prisutnošću na tržištu.
6. Prvo će biti potrebno pristupiti rješavanju odredaba članka 2. stavka 6. Direktive u svrhu njihova pojašnjavanja. Naime, pravila se odnose samo na platforme s dominantnom prisutnošću na tržištu koje, poput YouTubea ili Facebooka, osiguravaju pristup velikim količinama učitanih sadržaja zaštićenih autorskim pravima temeljeći na toj činjenici svoj poslovni model. Istodobno pojašnjavamo da usluge kao što su Wikipedia, visokoškolski repozitoriji, blogovi i forumi, softverske platforme poput Githuba, tematske ponude koje nisu povezane sa stvaralačkom industrijom, platforme za razmjenu poruka kao što je WhatsApp, prodajni portali ili usluge u oblaku ne pripadaju platformama u smislu članka 17. Za novoosnovana poduzeća predviđamo uvođenje izuzeća.
7. Povrh toga, jasno je da bi platforme za učitavanje podataka trebale ostati na raspolaganju civilnom društvu kao slobodni komunikacijski kanali koji ne podliježu nikakvoj cenzuri. U tom se smislu člankom 17. stavcima 7. i 8, utvrđuje da se zaštitnim mjerama platformi za učitavanje ne smiju ometati dopuštene uporabe zaštićenih sadržaja. Osobito se zalažemo za to načelo jer platforme za učitavanje istodobno služe stvarateljima sadržaja kao odskočna daska da, bez izdavačke kuće ili oznake, dopru do publike u cijelom svijetu.

8. Pritom cilj mora biti nastojanje da se filtre za učitavanje najvećim dijelom učini nepotrebnima. Svaki mehanizam („filter za učitavanje”) trajnog uklanjanja mora udovoljavati načelu proporcionalnosti. Zato bi se posebice moglo razmisliti o postupovnopравnim jamstvima, primjerice kada korisnik pri učitavanju navede da na dopušteni način učitava sadržaje trećih osoba. Brisanje se u tim slučajevima ne bi moglo obaviti automatski, nego bi bilo dopušteno tek nakon ljudske provjere. Istodobno bi trebalo na odgovarajući način potkrijepiti vlasništvo nad sadržajem koji bi trebalo ukloniti, osim u slučaju da informacija potječe od tzv. pouzdanog zaštitara interneta (eng. *trusted flagger*). U svakom slučaju, nužno je da platforme osiguraju jednostavan pristup mehanizmu za podnošenje pritužbi, a kojim se omogućuje učinkovito i što je moguće brže rješavanje spornih slučajeva.
9. Uporaba zaštićenih sadržaja na platformama za učitavanje također je dopuštena bez plaćanja naknade, primjerice za potrebe kritika i recenzija ili karikatura, parodija ili pastiša odnosno u sklopu odredaba koje se odnose na navode. Pritom za vlasnika autorskih prava ionako ne nastaju nikakvi ekonomski gubici. Što se tiče ostalih uporaba, platforme bi trebale pribaviti licencije ako su dostupne po poštenim tarifama i uz prihvatljivi trošak. Ispitat ćemo kako osigurati pošteno sudjelovanje stvaratelja sadržaja u prihodima od licencija na temelju zahtjeva za izravnim plaćanjem, uključujući slučaj kada prava na internetu isključivo pripadaju oznaci, izdavačkoj kući ili producentu. Nužno je ujedno osigurati odgovarajuća plaćanja za kreativne sadržaje koje su stvorili korisnici i korisnice platformi za učitavanje u slučaju njihove komercijalne uporabe. Naime, prihodi od uporabe na platformama za učitavanje sadržaja, koji su poželjni na političkoj razini, morali bi prvenstveno biti isplaćeni stvarateljima sadržaja.

10. Člankom 17. želi se monetizirati uporaba zaštićenih sadržaja na platformama za učitavanje i osigurati primjerena i pravedna naknada za umjetnike i umjetnice te autore i autorice. To je ujedno cilj savezne vlade. Licenciranje je pritom odabrano sredstvo u okviru europskog kompromisa. Prema članku 17. stavku 4. predviđeno je da platforme za učitavanje sadržaja poduzmu sve napore kako bi pribavile licencije i time ispunile svoju odgovornost. To će biti ključan aspekt pri provedbi te odredbe. Nužno je naći ostvariva rješenja za pribavljanje licencija. S jedne strane se pred platforme ne smiju postavljati neprihvatljivi zahtjevi, dok je s druge strane nužno osigurati da su nastojanja u smislu pribavljanja licencija povezana s ponudama na temelju pravedne naknade.
11. Uz klasične pojedinačne licencije, kao rješenje za pitanje načina sklapanja licencija, po mogućnosti, za sve sadržaje na platformama za učitavanje sadržaja, autorsko pravo predviđa brojne druge mehanizme (primjerice ograničenja, prema potrebi povezana sa zahtjevima za isplatom naknade, mogućnost preoblikovanja isključivih prava u zahtjeve za isplatom naknade, obveza sklapanja ugovora pod primjerenim uvjetima, uključivanje udruga stvaratelja sadržaja kao što su društva za kolektivno ostvarivanje autorskih prava).
12. Savezna vlada ispitat će sve navedene modele. Ako se pokaže da provedba dovodi do ograničenja slobode izražavanja ili da navedene smjernice nailaze na prepreke u pravu Unije, savezna vlada djelovat će s ciljem ispravljanja utvrđenih nedostataka prava EU-a o autorskim pravima.